

Rp 12/8-95

Kola-nordmenn

Hvis virkeligheten er slik at den kan feies til side av en eller annen byråkratisk regel, skal en forstandig byråkrat ikke la seg merke med det. Da skal han eller hun vite at regelen kanskje ble laget for en annen situasjon, og skal la regelen vike, spesielt når menneskelige hensyn tilsier det.

Disse generelle betraktninger er aktuelle i et konkret tilfelle, nemlig Kommunaldepartementets håndtering av det lille antall innreiseseøknader som kan ventes fra russiske borgere med norsk bakgrunn. Hvis Kommunaldepartementet akter å drive paragrafrytteri i saken om Kola-nordmennenes adgang til å slå seg ned i Norge, har funksjonærene de største muligheter til å opptre som om Jernteppet aldri hadde eksistert.

Det forutsettes at de norsk-ættede øst for vår grense i Finnmark skal ha opprettholdt kulturell tilknytning til Norge hvis de skal ha muligheter til å få opphold. Dette er ikke bare historieløst; det er også absurd. For de som gjorde det, faller i to kategorier: Enten lærte de norsk i KGBs regi og drev en virksomhet som aldeles ikke kvalifiserer dem til imøtekommenhet fra norske myndigheter. Eller de ble tatt hånd om av

Stalins KGB på en slik måte at de ikke kommer til å søke om noen som helst oppholdstillatelse. De har nemlig forlenget sitt opphold på sitt siste hvilested, ukjent for omverdenen.

I Stalin-perioden var det nemlig livsfarlig å røpe at man hadde norsk eller annen utenlandsk tilknytning. Vladimir Goniprovskij, som nå har fått bosette seg i Vardø, overlevde fordi han hadde et russisk etternavn og gjennom det meste av sitt liv gjorde hva han kunne for å skjule sin norske tilknytning på morssiden. Hadde han ikke fått det råd å skrive «russer» i passet sitt i stedet for «nordmann», ville vi aldri ha fått høre om ham.

Det kan ikke være noe urimelig krav til dem som administrerer disse bestemmelsene, at de skal vite slikt. Vet de det ikke, bør de vite å rådføre seg med mennesker som kan opplyse dem om forholdene. Det er ingen skam å snu. Det er heller ingen skam å spørre noen til råds. Det er til og med menneskelig å feile. Men det er skammelig hvis norske myndigheter skal ture frem i en feiltagelse som er så åpenbar.